

Når spillet bliver farligt

Vi har været sygdomsramt her i huset sådan lidt på skift, så i denne uge kommer jeg til at gribe til arkivbunken. Denne klumme blev bragt første gang den 30. november 2018.

Noget af det, som mine kolleger og jeg oftest er oppe imod, når vi står i en forsamling af ikke-dommere og skal forsøge at udlægge fodboldloven, er ikke, hvordan reglerne er – men hvordan tilhørerne er sikre på, at de er. De gør det selvfølgelig i den grad ud fra deres bedste overbevisning. Nu har de spillet og /eller set fodbold et langt liv og har dannet sig nogle forestillinger om, hvordan verden hænger sammen, måske endda også en sjælden gang (det vil jeg ikke udelukke) hjulpet på vej af en dommer, som heller ikke har haft helt styr på begreberne. Og så kommer der gud hjælpe mig én, som kalder sig instruktør og forsøger at berøve dem hele deres barnetro i løbet af et par sætninger. Jeg kan sagtens sætte mig ind i situationen, og det er da heller ikke rart at se sin forestilling om noget, som man var sikker på, at man havde styr på, blive rystet eftertrykkeligt. Så når vi møder tidligere spillere eller nuværende trænere i kursuslokalet, er det faktisk aflæringen, der kræver mindst lige så meget energi som indlæringen. Når de først har fået vejret igen, tager de fleste det faktisk med godt humør, men der er lige en fase, som man skal igennem først.

Det, som vi møder, er ofte ting, som alle er overbevist om, selv om det aldrig har stået nogen som helst steder eller været gældende lov. F.eks. er det en helt udbredt opfattelse, at der ikke må være ophold (det magiske ord i denne sammenhæng er 'stopmoment') i en straffesparksskyttes tilløb. Og det må der jo faktisk godt, bare det ikke foregår, når sparkeren helt henne ved bolden har sat støttebenet i jorden for at sparke. Så er der forestillingen om, at man 'ikke må få fordel af det', når der er kontakt mellem bold og hånd. Det er også sådan noget, der aldrig har været rigtigt, selv om alle tror det – det afgørende er spørgsmålet om forsætlighed, dvs 'med vilje' og et par udvidelser af det begreb. Senest er der kommet den krølle på, at en angriber, som – forsætligt eller ej – har hånden på bolden og umiddelbart derefter selv sender bolden i mål, skal straffes. Og så er der den med at 'have knopperne forrest' i en tackling. Det er fuldt ud tilladt, hvis man i øvrigt gør det på en måde, så der er kontrol over handlingen. Ellers ville mange spillere på de britiske øer nok også føle, at verden var hård ved dem. Men hvis kontrollen svigter, så det går galt, og resultatet er, at man får manden med i købet, kan de fremstrakte knopper til gengæld blive en skærpende omstændighed, når en eventuel personlig straf skal udmåles, så man skal som spiller heller ikke overspille sine kort.

Men farligt spil er noget af det mest komplicerede for en dommer at tage stilling til. Typisk vil man ude i felten ikke møde appeller for noget, der kaldes farligt spil, men derimod – ud over 'knopperne forrest' - møde udtryk som 'stempling', 'højt ben' eller tilsvarende. Det kan lyde lovnørdet, for dybest set kan det vel være ligegyldigt, om ting kaldes det ene eller andet, men det er noget skidt, når det giver anledning til misforståelser som her. Det er derfor, at det er så vigtigt, at man bruger lovens ord, så man taler samme sprog. For det er muligt fuldt lovligt at 'stemple' ved at tæmme en bold med fodsålen. Det er også muligt at spille en bold med foden oppe i 2. sals højde - og det er som sagt i den grad tilladt at tackle med knopperne forrest. Bare man har kontrol over, hvad man foretager sig, og elementer som afstanden til modspillerne er på plads. Og det er typisk her, det begynder at blive svært.

Syreprøven for dommeren er naturligvis, om handlingen overhovedet er farlig. Fodboldloven kalder det blot 'spiller på en måde, som er farlig', og heri ligger, at det kan dels være farligt for en modspiller - men i princippet også for spilleren selv. Lad os ved denne lejlighed glemme de helt syrede eksempler, hvor en spiller f.eks. begår farligt spil mod en medspiller ved at sparke bolden væk lige foran næsetippen på ham - de er reserveret lovnørder, teorimesterskaber og de lange mørke vinteraftener. Forseelsen 'farligt spil', som skal straffes med et indirekte frispark, forudsætter også, at der ikke er nogen fysisk kontakt, for ellers er vi i en helt anden boldgade, normalt med direkte frispark eller straffespark til følge, men herom senere.

Så det første spørgsmål er: var det farligt? Hvis ja, kan man tegne et helt lille beslutningstræ, som dommeren skal lade køre gennem hjernen på en brøkdel af et sekund. Har man sagt ja til farligheden, og der kun er en enkelt spiller, der er aktiv (f.eks. forsvareren, der sparker bolden væk lige foran næsen af en passiv angriber), er der selvfølgelig ikke noget at ræfle om og ingen tvivl om, hvem der skal straffes. Men så snart der er to aktive spillere i situationen, begynder komplikationerne. Tommelfingerreglen vil være, at den, som er nærmest på bolden, også har retten til at gøre med den, hvad han nu vil - med andre ord vil det i så fald være den spiller, som i situationen er den sidst aktive, der gør situationen farlig og skal straffes. Er begge spillere lige aktive på samme tid, må vi springe til næste gren i beslutningstræet. Hvis bolden ikke er 'nogens', bliver man nødt til at se på, hvilken spillemåde, der er den naturlige i situationen. Lad os tage en situation med én spiller, som header og én som sparker: er bolden højt oppe i luften, er det alt andet lige den headende spiller, som har førsteretten til bolden. Foregår det hele ved jorden med to samtidige indsatser, er det ham med foden, der har retten til den - og den headende spiller, der skal straffes.

Straffen for farligt spil er et indirekte frispark - medmindre der er fysisk kontakt, så vi ud over det farlige spil også har en anden forseelse. I så fald bliver det til et direkte frispark, for har man to samtidige forseelser, er det den groveste, som man straffer. Den saksesparkende angriber, hvis fod efter at have sparket til bolden ender inde i hovedet på forsvareren, pådrager sig et direkte frispark - og måske en følgestraf i form af en advarsel. Det er svært med en udvisning, hvis det oplagt var bolden, synderen forsøgte at spille, og modspilleren bare var en sidegevinst. Så skal det i hvert fald være en meget voldsom indsats med unødigt stor kraft eller et ben i en voldsomt unaturlig stilling.

Har vi den fysiske kontakt mellem parterne og et direkte frispark, skal barnet jo have et navn, for nu kan vi ikke længere nøjes med at tale om farligt spil, som giver indirekte. Indtil for et par år siden ville man tale om 'farligt spil med kontakt' - lidt problematisk, eftersom den ikke var listet blandt de forseelser, der kunne give direkte frispark, så man måtte putte den ind under en af de andre, typisk 'sparke'. Og så havde man problemet med, at der ikke nødvendigvis skulle følge en udvisning med, som der ellers i de fleste tilfælde skal ved forseelsen at sparke. Men de seneste to år har vi heldigvis fået forærende endnu en forseelse til direkte frispark, 'bremser en modspiller med fysisk kontakt', så den bliver det lovmæssige søm at hænge frisparket op på.

Men vi er ikke færdige endnu, for selv omkring den fysiske kontakt er der et ekstra lille raffinement. Det skal ikke være alt for let, så der udløses kun et direkte frispark, hvis forseelsen var farlig mod en **modspiller** - ikke hvis forseelsen var til fare for spilleren selv. Så den forsvarsspiller, som inde i eget straffesparksfelt kaster sig med hovedet forrest ned i angriberens støvle for at få fat i bolden, slipper med et indirekte frispark til angriberne. Det

ville også næsten være for ondt, hvis forsvareren efter at være båret ud med et flækket øjenbryn, halvt bevidstløs og en håndfuld tænder fattigere som lidt ekstra salt i såret skulle få et straffespark imod sig. Fodboldloven kan faktisk godt vise sit menneskelige ansigt, når det skal være.

Farligt spil er noget af det sværeste ikke bare at vurdere, men også at levendegøre og instruere, for her kan man virkelig tale om, at et billede siger mere end tusind ord, men de mange ord har forhåbentlig kunnet fremkalde nogle indre billeder for læseren, selv om denne type situationer skal opleves for at få det fulde udbytte.

Og for fuldstændighedens skyld skal vi så også have med, at ingen spillere har større rettigheder end andre i relation til farligt spil – heller ikke målmænd, selv om de ofte tror, at det er deres grundlovssikrede ret at komme buldrende ud i feltet med fremstrakte arme og løftede knæ og rydde alt foran sig..